

În sara când ai plecat,
Fetele-or mere la joc -
Tu ti-i duce drept în foc.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus,
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1808.

Săraca maica cu dor
Cu greu crește un fecior,
Pe când i să-i facă slujbă
Mere la-mpărat de slugă,
De slugă fără sâmbrie,
Cătană fără-ominie.
Să știe 'naltu-mpărat
Câte mame-o blăstămat:
Că feciorii le-o-narmat
Și-ominie nu le-o dat.

Colecția ION VANCEA, Sarasău,
De la Anuța Boja, 45 ani, 1972

1809.

Mie mi-o cântat cucu
Să-mi las casa și satu
Și mândruța la altu;
Mie mi-o cântat mierla
Să-mi las satu și casa
Și mândruța altuia.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus,
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1810.

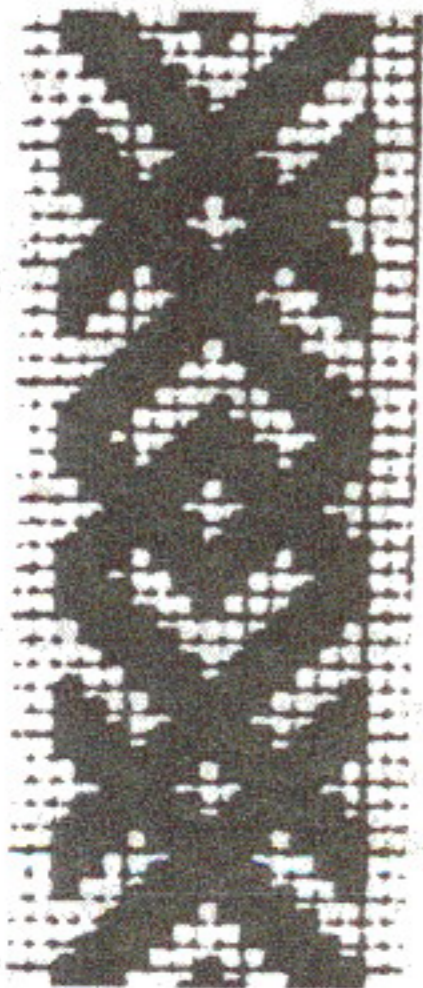
Atâta mai am p-aici
Până mâni la ora cincii,
Atâta mai am p-acasă
Până mâni la ora șasă.
Copilă cu doi părinți
Nu gândi să te măriți,
Mai rămâi la mă-ta fată
Până vin eu din armată.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus,
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1811.

Rău mă tem c-oi face-armata
La ciocan și la lopată.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus,
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

jupuită și adunată primăvara, precum și cu fiertură de rădăcină de limba câinelui. Prin istețimea și vitejia sa, precum și prin istețimea și vitejia căpitanilor și a pandurilor săi, Pinteia a cuprins foarte multe sate, precum și multe orașe și cetăți. Astfel, el a fost cuceritorul următoarelor cetăți și orașe: Sighet, Baia Sprie, Baia Mare, Satu Mare, Arduș, Ecedea (Ecsed -n.n) Hust și Muncaci. După ce Pinteia bătea armatele vrăjmașe, atunci lua de la ele tot ce aveau asupra lor, până la ultima pușcă. De asemeni, și din toate satele, cetățile și orașele lor lua tot ce se găsea de folos pentru dânsul și pentru căpitanii și pandurii săi: hăinet, bucate, aurării, argintării, pietre scumpe, mobilier, vase, vinuri, horincă, vite, căruțe, lumânări, sare și altele. Bineînțeles, toate aceste lucruri le lua numai de la cei bogați care și-au făcut mari averi prin vicleșuguri și strâmbătăți. De cei săraci și umiliți Pinteia nu se atingea, fiindcă acestora el le-a dat, nu le-a luat. Din această cauză, Pinteia a fost foarte mult iubit de către cei săraci. Nu e de mirare deci, dacă dânsul, atunci când a fost ucis, a fost plâns și jelit nu numai de către căpitanii și pandurii săi, dară mai ales și de către toți săracii, pentru că prin el aceștia pierduseră un adevărat părinte bun, iubitor și ajutător.

Colecția TITUS BILȚIU-DĂNCUȘ

Poveștile Pintii

Culese din Maramureș și Oaș între anii 1921-1971.

Repovestite de Titus Bilțiu-Dăncuș.

Pinteia Viteazul din Vad

Pinteia Viteazul, săleacu, a fost de fapt Pinteia Grigore cel sărac, născut din Vad; voinic și bun la inimă, dar tare firetec când se mânâia. Când a fost el fecioraș, s-a osâmbrit la cel mai mare gazdă din Vad, un bocotan, ca păcurar la oi. Dar bocotanul ăsta era, pe cât de bogat, pe-atâta de sucit și rău la inimă, viclean. Pe toți oamenii i-a-nșelat. Așa și pe Pinteia.

La început, când au făcut ei tocmeala câtă sâmbrie să-i deie pe an, bocotanul a zis:

- Îți dau trei sute de zloți, două rânduri de haine, unul de vară și unul de iarnă, două perechi de opinci, obiele, trei saci cu mălai, un sac de picioici și un jumătate de sac de fasole.

Pinteia, de cum a intrat în slujbă, și-a făcut cinstit datoria față de stăpân. Dar bocotanul nu l-a plătit cinstit, adică după tocmeală, și la tot pasul îi găsea ponturi. Când venea Pinteia la gazdă să-și ceară simbria, gazda îl plătea cu-njurături. În loc de zloți, îi da grițari. În loc de opinci, un picior în fund. În loc de mălai, picioici, fasole - răbdări prăjite.

Doi ani de zile a tot răbdat Pinteia batjocurile bocotanului. Până într-o zi, când a venit iară la stăpân să-i ceară sâmbria. Bocotanul i-a spus:

- Îți dau, îți dau! Și i-a dat câțiva pumni după ceafă.

Atunci și pe Pinteia l-a apucat firea. Și când i-a dat și el câteva după cap, l-a avântat în sus ca pe un snop de grâu și l-a trântit de pământ de s-a lățit ca broasca și a rămas mort pe loc. Apoi ca să fie sigur că l-a omorât, s-a suit pe el cu picioarele și într-atâta l-a troyotit până tăte huc i-au ieșit mațele. Iară celelalte slugi care-au văzut ce-a făcut Pinteia, s-au bucurat că și pe ei tot așa-i plătea gazda ca pe Pinteia. I-au zis:

- Bine-ai făcut, măi Pinte, că ne-ai scăpat de dracul aiesta-mpelițat! Da' amu fugi, să nu te prindă jendarii. Că dacă te-or prinde,

te-or beli de viu!

- Bine ziceți, fraților, că eu de-amu nu mai pot sta-ntre oamenii de omenie, numa-n păduri și numa cu puhăile oi povesti!
Ș-a fugit săleacu Pinteia sus în codru, în munții Oașului. Și dintr-aceea dată Pinteia s-a fost făcut haiduc. Altu' n-a mai coborât în sate ziua, numai noaptea, să facă judecată între cei bogați, că era prietenul săracilor și dușman bogăților. În munți a dat de alți haiduci, care tot de răutatea bocotanilor au fugit, de pe Iza și de pe Mara. Cu toții s-au strâns laolaltă. Și l-au ales de căpătâi pe Pinteia, că era mai harnic decât toți. Ei iscodeau pe la țărani, în care sat se găsește câte-un asupritor. Și când îl găseau, îl băgau în groază, îl botezau cu coasa-n mațe. Niciunul nu mai rămânea viu. Iară ce găseau bun în casă, împărțeau la săraci, iar banii îi luau cu ei, cât și mâncare și băutură. Vara luau din turmele bocotanilor câte-un berbec, ori din ciurdă un bou gras, îl tăiau și-l mâncau.

Așa că s-a băgat bine groaza-n bocotani, n-au mai făcut apoi atâtea rele. În bătăile cele multe, mulți oameni de-ai Pintii au murit. Dar și bogătași și jendari și cătane-mpărătești au pierit cu mult mai multe.

De la Petru Drimuș din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Pinteia se face năzdrăvan

Pinteia Viteazul când s-a pornit să meargă către Colibi, în pădurile cele negre de brad, a trecut pe lângă Piatra Șoimului. Și atunci, acolo, s-a făcut el năzdrăvan. Ascultați cum s-a făcut el năzdrăvan și fără moarte. Tocmai când s-apropia Pinteia de Piatra Șoimului, vede nori mari și negri împinși iute de vânt. Venea ploaia. Pinteia se bagă iute sub o stâncă, la adăpost. De-acolo din ascunziș vede ș-aude o dată, sus, pe Piatra Șoimului, un trăznet mare, cum n-a mai pomenit. Și după trăznet, bubuituri de hohote de râs. Nu se sperie Pinteia, dar se întreabă: "Ce să fie?". Curios, iese de sub stâncă, se uită bine, dar nu vede nimic deosebit. Numai ploaia. Se bagă la loc în ascunziș. Din nou aude trăznet îngrozitor de mare și iară hohote de râs hâd. Și iară trăznet, și iară hohot hâd. Oare ce, Doamne, atâtea trăznete și cine hohotește într-atâta de hâd? Scoate Pinteia capul de sub stâncă, se uită. Și ce vede? Un drac spurcat de hâd întorcea fundul gol către Dumnezeu, să-și bată joc de el. Dumnezeu îl trăznește și nu-l nimerește, că dracul iute se bagă-n peșteră și râde:

- Ho-ho-ho, că nu m-ai nimerit!

Și iară iese dracul, își arată fundul; iară vine-un trăznet, tot nu-l nimerește:

- Ho-ho-ho! Că nu m-ai nimerit! Și nu mi-i nimeri în veci!

Pinteia scapără de ciudă, se mânia pe drac de ce-și bate joc de Dumnezeu. Își scoate pușca, pândește bine când a ieși dracul, își țipă pușca-n fertig, și troasc! îl împușcă. Și dracul cade mort.

Se minunează Dumnezeu:

- Cine-o putut fi acela care l-a împușcat? Și întreabă:

- Măi oameni buni, care l-ați împușcat pe dracu?

Iese Pinteia de sub stâncă:

- Eu l-am împușcat, Doamne!

- Apăi mulțam, măi Pinte, că m-ai scăpat de drac. Eu demult încercam și tot nu-l nimeream. Ce plată vrei să-ți dau?

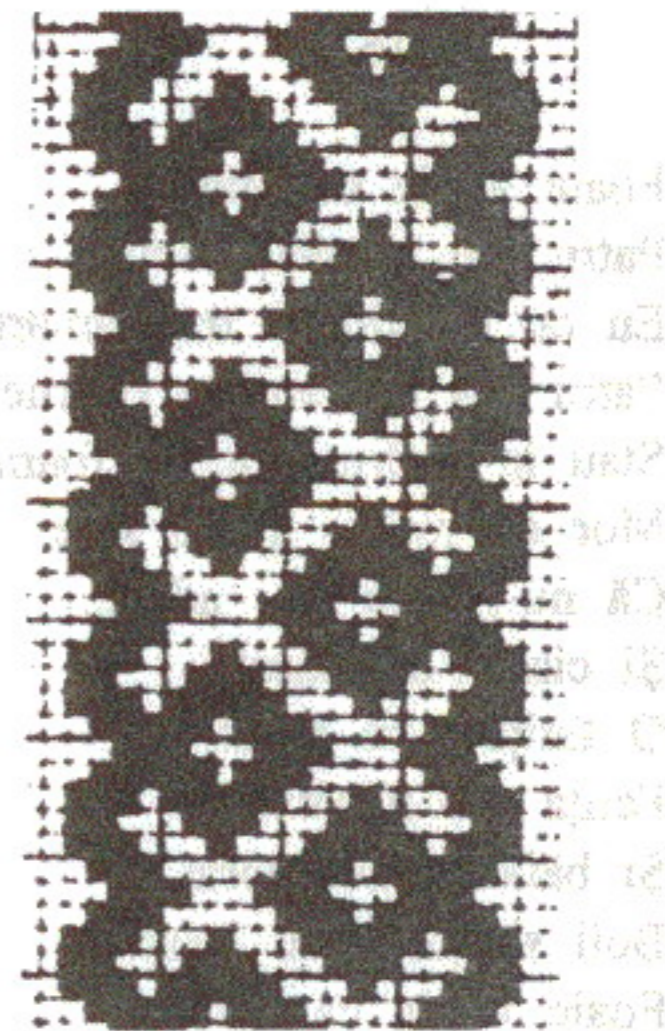
- Nu-mi trebuie plată, Doamne, că nu dipt' plată l-am împușcat.

Dar că mi-a fost ciudă de ce-și bate joc așa urât de Tine, Doamne!

Atunci îi zice Dumnezeu:

- Dacă tu nu ceri plată, dar eu tot îți dau: de-amu-nainte nime-n

*Lucru rău,
Cu rău se gată.*

1812.

Cătănia-i cătănie,
Nu-i gură de la Mărie.
Eu-n cătane-oi sta un an -
Noapte bună, căpitan,
Eu-n cătane-oi sta o lună -
Căpitane, noapte bună.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1813.

Ce-așteaptă cătana, bdietul:
Liberarea și concetu.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1814.

Cătănie blestemată
De-aș scăpa din tine-odată
Să port clop cu pană dreaptă
Cum am mai purtat odată
Cu mândra când o fost fată.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1815.

De-acasă când am plecat
Cu durere te-am lăsat
Și la ochi cu lăcrămele,
La inimă dor și jele;
Inima îți sustina
Și lacrimi mereu ptica.
Ce folos, maică, -ai avut
Că pe mine m-ai făcut?
Izvoarășă curgătoare
Ca și lacrimile tale.
De când sunt eu în armată
Inima mi-i sfărâmată
De dor de a me măicuță.
Eu cu sustin și cu jele
Închei rândurile mele,
Ochii-n lacrimi mult i-am strâns
Până ce-am gătat de scris.

Colecția ION VANCEA, Sarasău.
De la Victor Ierima, 74 ani, 1972

1816.

Foaie verde ca măraru
Patru boi leagănă caru,
Eu cu mândra-m trag amaru,
Patru boi cu lanț în coarne
Stau în codru, mor de foame,
Mor de foame și de sete
Că nu-i cine să-i adepă.
Și cine i-o adăpat?
O fetiță ș-un băiat;
Fetița s-o măritat
Și băiatu-o-ncorporat,
Boii singuri i-au lăsat.
Foaie verde ca măraru
Patru boi leagănă caru,
Colecția GEORGETA MARIA IUGA, Borșa.
De la Ileana Danci, 47 ani, 1981.

1817.

Cătuni-u-aș fără frică
De mi-ar si mândruța mică,
Da'-mi este de măritat
Și cătunesc cu bănat.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliște de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1818.

Căpitane și maior,
Năposti-mă să mă-nsor;
Căpitane, vremea trece,
Din două una-ți alege:
Ori mă bagă-n pușcărie,
Ori mă lasă la Mărie.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliște de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1819.

Căpitane, căpitane,
Ia mai cată pân dosare
Foaia mé de liberare.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliște de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1820.

Și-n cătane mi-a si bine
Că-a veni mândra la mine;
Și-n cătane n-a si rău
Că-a si tăt pe placu meu.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliște de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1821.

Frunză verde rug de mure
Pădure, dragă pădure,
Cum mi-aș face-un drum pân tine
Ș-o cărare pântru mine
Să mă duc să văd răguți,
Să văd și p-a meu drăguț

lume să nu te poată omorî. Tu să n-ai moarte, Pinte, numa-ntr-un singur loc: subsuoara stângă, dacă te-or pușca c-un glonț mic de-argint sfințit, cu trei boabe de grâu de toamnă și trei boabe de orz de primăvară. Dar asta nimănui să n-o spui. Și te fac năzdrăvan: să fii, Pinte, tare cât zece bivoli și să ai putere să-i poți și pe alții vindeca de orice boală. Așa plată i-o dat Dumnezeu.

De la Petru Drimuș din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Foto: Ioan Nădișan - Nicolae Pițig,
"horitorul" din filmul Pinte

Pintea și Fata Pădurii

Fata Pădurii era tare mândră pe Pinte de ce l-a împușcat pe prietenul ei, Dracul. I-a strigat lui Pinte, de sub Piatra Șoimului:

- Amu te gată de moarte, Pinte, de ce l-ai omorât pe prietenul meu cel mai bun, pe Dracul! De moarte, să știi, nu scapi numa dacă mă iei de nevastă!

Dar Pinte râde și strigă:

- Bine, draga mea, hai să ne cununăm! Tu, gata ești de nuntă? Eu, din partea mea, putem începe.

Fata zice:

- Da, îs gata! Hai să dăm mâna de credință!

Atunci Pinte o apucă pe Fata Pădurii de picior, chiuiește ca la nuntă, o-nvârtește pe deasupra capului de vreo două-trei ori, o trăznește de stânci și de lemne și strigă:

Pe mireasă-o învârtesc
Și de stânci o îmblătesc!
Uhăăă! Spurcăciune!

Fata rămâne bată de cap, lăfîtată ca o plăcintă, nici nu mai suflă. Dar Pinte, cum vede că Fata mai trăiește, o-ntreabă tare blând:

- Da' ce-i, dragă mireasă? Nu ți-o pticat bine învârtita mea? Hai, dragă, nu te lăsa, c-abia amu suntem la începutul cununiei și trebuie să jucăm și jocul miresei, cu tropotita.

Și chiuiește:

Să jucăm ș-o tropotită
Până tătă-i fi zdrobită!

Dar cum se aplecă s-o prindă pe Fată de păr, ea, speriată, își mai strânge, de groază, atâtea puteri cât să mai sufle un vânt mare către Pinte și să-l împingă la mare depărtare de ea.

Acum Fata Pădurii râde de Pinte:

- Da' ce-i, dragă mire, ți-i frică de mireasă c-ai fugit ca iepurele? Ori poate ești slăbit de foame, de-atâta post și-ajun pentru mireasă? Ia, Pinte dragă, io-ț trimit un holobț ca să te sature și să fii mai în putere când ti-i culca cu mine!

Apucă ea un bolovan cât un car de fân și dă în Pinte, să-l omoare. Dar Pinte-i năzdrăvan și n-are moarte. Numai atâta a simțit ca și cum ar fi dat în el cu o alună.

S-apucă Pinte și el, ia un bolovan de două ori p-atâta:

- Amu io-ț trimit o bisericuță, ca să te sature și tu la nunta noastră!

*Îs mai cătră ieșirea din pădure
Decât cătră intrare.*

Și când l-a azvârlit în Fata Pădurii, a și omorât-o de jumătate. Acum Pinteaa se gătea s-o omoare de tot. Fata Pădurii nici ea nu s-a lăsat: și-a strâns puterile, a suflat un foc mare. Pinteaa a smuls un brad din rădăcină, l-a întors cu crengile către Fata Pădurii să s-aprindă bradul. După ce s-a aprins, a dat Pinteaa Viteazu cu flacăra cea mare drept în ochiul Fetei Pădurii, că ea avea un singur ochi, în mijlocul frunții - ș-a orbit-o.

Atunci Fata Pădurii, speriată, i-ntoarce spatele și hai la fugă! Fuge în sus, în grădina ei, în Poiana lui Ștefan. Acolo are ea putere, nu poate să intre nimeni și să-i facă rău. Dar Pinteaa, cu bradul aprins tot după ea, tot o lovea în spate:

- Noa, na-ți asta pentru Stan Pătru, asta pentru zâna Săpâncioara! Păcurarii care i-au văzut s-au îngrozit de ei, s-au închinat de groază, cum i-au văzut fugind.

Și Pinteaa îi tot da în spate cu joarda înfocată: ba pentru Mitru, ba pentru Mihai, pentru toți ciobanii pe care i-a nenorocit. Cu greu, Fata Pădurii ajunge, înfârșit, în grădina ei și se-nchide în grădină. De dincoace de gard, îi strigă Pinteaa:

- Tu, hăi! Altu și mai mult să nu te dai în dragoste cu feciori, că-ți fac capătu'! Acolo să rămâi, că tare mulți fecori ai strîcat! Amu și pe mine m-ai vrut nenoroci, dar te-am nenorocit eu pe tine! Fata Pădurii nici n-a mai cutezat să iasă, numa după ce-a murit Pinteaa Viteazu.

De la Petru Drimuş din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Cum l-a vindecat Pinteaa pe un om

Odată Pinteaa, haiducul, a plecat în sus, în Poiana cea Mare a Săpânții, la Piatra Sălășimului, să se întâlnească cu cei doisprezece ortaci ai lui; că acolo era casa unde se hodinea el.

Dar cum se apropie el de Piatra Sălășimului, ortacii de departe-l văd că a crescut mai mare, s-a făcut mai hodin de cum era înainte. Dumnezeu l-a făcut mai mare, acolo, la Piatra Șoimului, când l-a binecuvântat că l-a-mpușcat pe Dracul. Ortacii lui, cum l-au văzut așa, cât bradul, toți doisprezece au luat-o la fugă. Dar Pinteaa le strigă:

- Stați, măi! Nu fugiți!

Atunci s-au întors toți și l-au întrebat:

- Cum te-ai făcut tu așa mare, voinic și înalt, că mai înainte erai la fel cu noi?

Ș-atunci s-au așezat la foc cu toții și Pinteaa le-a povestit câte-a pățit la Piatra Șoimului cu Dracul și cu Dumnezeu; apoi, nunta lui cu Fata Pădurii - cum a jucat-o la nuntă și cum a fugărit-o până-n grădina ei din hotarul Giuleștilor.

Când au auzit ortacii ce nuntă a avut cu Fata Pădurii, au răs și unul dintre ei zice:

- De bună samă că drăguța ta din Vad a făcut vrăjuri și nu te-a lăsat să te-nsori cu Fata Pădurii; s-a băgat între tine și Fata Pădurii cu un gât de lup, tras pe o botă, de aceea n-ai putut s-o iei pe Fata Pădurii de nevastă!

Au răs bine cu toții și s-au veselit.

Dar cum ședeau așa lângă foc, povestind, văd că s-apropie încet un român năcăjit

Înt-o cărjă răzîmat
Și cu capu-n jos lăsat,
De boală se văieta
Și de Pinteaa se ruga:
- Pinte, Pinte, viteaz mare,
Scapă-mă, că rău mă doare
Și n-am șohan alinare;

Scapă-mă de boală-amară
Că mă junghie, mă omoară
Și-am o casă de coconi,
Tăți flămânzi și tăți îs goi
Și n-am ce le da mîncare
Numa foame și răbdare!

Îs mai cătră a ieși din pădure.

Că-i înalt și subțirel

Și mi-i tare dor de el.

Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Ion Buda, 56 ani, 1970.

1822.

Știi tu, mândră, ce ziceai
Când lângă mine ședeai
Că nu este om în lume
Să-ț hie drag ca și mine?
Da' vād, mândră, c-ai mințit,
Când în cătane m-am dus
Tu alt drăguț ți-ai găsit.
El i mut și tu ești proastă,
O, vai de dragostea voastă.
Dragostea noastă, hăi lele,
Ca și focu de surcele.

Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Ion Buda, 56 ani, 1970.

1823.

Dragu meu, tată iubit,
Din ocol când am ieșit
Ț-o rămas ocolu gol
Și numa cu un fecior
Că numa doi ai avut -

Cu mult dor m-ai petrecut.
Când o fost a me plecare
Multă jele și-ntristare
De la tată, de la mamă,
De la sora me ce dragă
Și feciorii când vené
Și din casă mă scoté
Inima neagră-m era,
Ochișorii-mi lăcrăma.
Pe când am fost de plecat
Io cu tăți mâna mi-am dat,
Cu tăți pretinii din sat
Și rămas bun mi-am luat
De la frați, de la surori,
De la fete și feciori.
Drag tată, când am plecat
Supărat eu te-am lăsat,

Cu ochii de lacrimi plini
 Ş-am plecat între străini.
 N-am cine să-mi povestească,
 Nici ca să mă-nveselească,
 N-ai cine să te mângâie
 Că eu sunt în cătănie.
 Dragă mamă, dragă tată,
 De-ar si să vă văd o dată!
 Văd că un an o trecut
 De când noi nu ne-am văzut
 Şi multe zile vor trece
 Până noi ne vom petrece.

Colecția ION VANCEA, Sarasău.
 De la Victor Ierima, 74 ani, 1972

1824.

Io mă duc, mândră, -n cătane,
 Tu rămâi și spală haine
 Și le spală-n soponele
 Și le uscă-n dor și jele
 Și le trimete pe stele.

Colecția GEORGETA MARIA IUGA, Borșa.
 De la Ileana Danci, 47 ani, 1981.

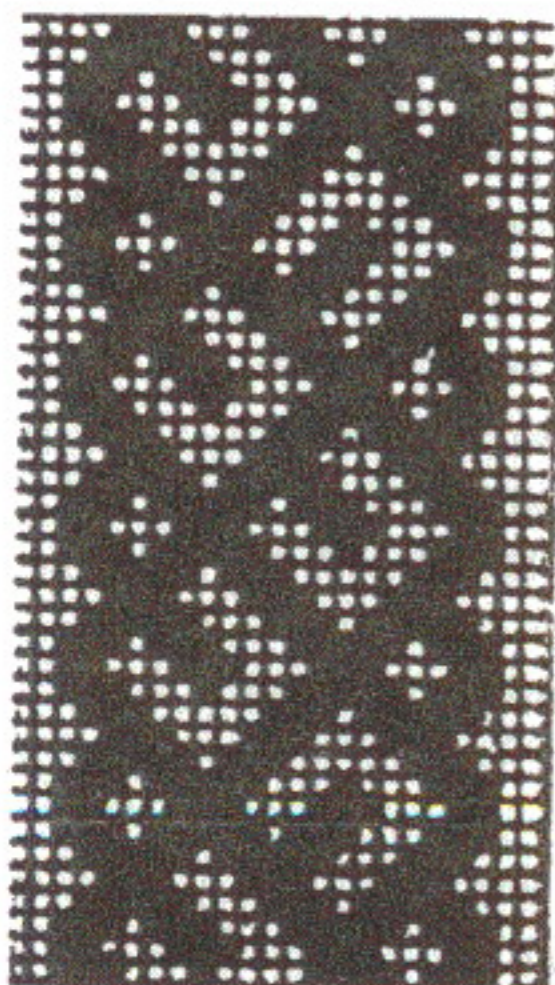
1825.

Peste-o lună și tri zile
 Vine marea despărțire,
 Despărțire cu năcaz -
 Mândruliță, eu te las.
 De a si o bătălie,
 Mândruță, carte ț-oi scrie
 Pe margini cu busuioc,
 La mijloc pară de foc
 Cine-a vre să o citea
 Rumpe-i-s-a inima
 Cum s-o rupt ș-a me ș-a ta
 Când ne-am prins a ne lăsa.

Colecția ION VANCEA, Sârbi.
 De la Vasile Dunca, 88 ani, 1976.

1826.

Foaie verde de-un bujor
 Am pus mâna pe creion
 Și creionu pe hârtie
 Și cu drag încep a scrie
 La părinți și la soție

Lui Pinteau i se face milă de românul năcăjit și beteag și-l pofteste să șadă lângă foc, cu ei, îl întreabă ce beteșug are.

- Nu știu, zice românul. Numa simțesc că o mie de viermi mă rod la toate cele dinăuntru!

Atunci Pinteau le dă poruncă la doi haiduci să meargă la ciurda de vite care păștea pe-aproape de ei, s-aleagă boul cel mai gras și mai frumos, al bocotanului Gheorghe Pop din Săpânța, să-l taie, să-l belească și să-ntindă pielea boului cu partea sângeroasă-n sus. Haiducii fac cum le spune el. Pinteau-i poruncește omului:

+ Dezbracă-te în pielea goală și culcă-te pe pielea de bou!
 Dar omul beteag se codește:

- Cum să mă culc pe pielea cea plină de sânge? Și de ce?
 Pinteau, mânios, îi strigă:

- Tu să nu mă întrebi pe mine de ce! Că eu îți poruncesc! Și fă ce ți-am spus!

Omul se sperie, se dezbracă-n pielea goală și se culcă pe pielea de bou, așa cum i-a poruncit Pinteau. Iară Pinteau îl înfășoară în pielea plină de sânge, îl pune cu pielea cu tot pe jăratec, unde-a fost mai mare focul, și începe a-l pârjoli. Omul se vaietă:

- Vai de mine! Nu mă pârjoliți! Nu mă ardeți de viu!
 Pinteau se face că n-aude, îl întoarce pe foc și dă poruncă la ortaci:

-Mai aduceți lemne! Să fie para și mai mare!
 Omul nu mai poate răbda, săracul, și prinde-a tudumăni:

- Ajutooor! Nu mă omorâți, oameni buni, că am o casă de coconi și cine le-a da de mâncare?

Pinteau, nimic; întetește focul. Omul tot strigă cât poate, dar de la un timp, amețit de durere nu mai poate striga, a leșinat.

Pinteau îl ia de pe foc, îl dezvelește. În pielea de bou erau o sumedenie de codați, mari, groși cât degetul. Ieșiseră din om. Aceea i-a fost boala. Și dacă mai vedea Pinteau câte-un codaț care n-a ieșit de tot, pune pe ortaci să-i scoată. După ce i-au scos pe toți, zice Pinteau:

- Fugi la vale și spală-te bine de toate hăzeniile și bolile tale, să te cureți de ele cât de iute poți!

Omul s-a dus, s-a scăldat în apă și, cum a ieșit, n-a mai simțit boala-n el. Îl întreabă Pinteau:

- Mai ai ceva boală?

- N-am, răspunde omul. Dumnezeu să te alduiască, mare bine mi-ai făcut! M-ai vindecat de totului-tot!

- Mă bucur, zice Pinteau. Ş-amu te-mbracă și șezi la masă cu noi. După ce s-au ospătat bine cu toții din pecia de bou și au băut și vin, omul s-a pregătit să plece către casă. Pinteau i-a pus în desagă o halcă mare de carne din boul cel tăiat, să aibă și pruncii lui de mâncare. I-a mai dat și o pungă cu bani, toți de aur.

Pinteau i-a vindecat și pe alți oameni de multe beteșuguri.

De la Petru Drimuș din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Pinteau la borcutul Săpânții

Într-o zi, cum se preumbla Pinteau cu pușca de-a umăr prin hotarul Săpânții, pe unde, nu departe, avea el niște prieteni, s-a gândit să-și aleagă un loc frumos și să se hodinească. Mergând el în sus, cu ochii la Piatra Săpânții, se-ntâlnește cu un moș. Îi dă binețe și moșul îi grăiește:

- Văd, Pinte, că te uiți la Piatră. Știi tu că piatra asta are o poveste? Asta era Stan Pătru, feciorul lui Bolovan. Fata Pădurii l-a prefăcut în stâncă, dip'ce nu a vrut a o lua de nevastă.

Îs ca Păcală:

Aș și turna apă,

M-aș și spăla.

Ș-apoi i-a arătat moșul mai jos un borcut, sub Piatra Săpânții:

- Ț-oi spune, Pinte, ceva ce Ț-a și de folos. Acolo-i Borcutul lui Stan Pătru, care vindecă bolile. Aceie apă vindecătoare curge din lacrămile lui. Stan Pătru plânge că Fata Pădurii l-a prefăcut în stâncă, pe nedrept, numai din răzbunare. Văd că și pe tine te-au crestat răii: tot ești plin de tăieturi, de vânătăi, cum te-ai bătut cu cătanele împărătești și cu jendarii, săracul de tine. Ascultă tu numa' de mine, Pinte dragă; acolo să mergi tu când îi avea vreo rană, ori beteșug, ori durere, să vezi cum ti-i vindeca îndată! I-a mulțumit Pinte frumos moșneagului și nici n-a stat pe gânduri: odată s-a dus la borcut. Ș-a dezlegat rănile, s-a spălat bine peste tot cu apă din borcut, a și băut din ea cu pumnii, și pe loc s-a vindecat. Parcă nici o zgârietură n-ar fi avut, de când îi lumea. Și i-au crescut deodată și puterile. Apoi, bucuros, zicând din frunză, s-a dus să-și cate un loc pe valea Săpânței în sus, la Poiana ce Mare. S-a dus încet, pe Săpâncioara-n sus, până la șipot.

- Ce mândră cădere de apă! - gândește el. Dacă îi drept ce zice moșul - și văd că-i drept -, atunci aceea-i zâna Săpâncioara, care plânge acolo, de când bărbatul ei, Stan Pătru, s-a prefăcut în stâncă. Tot blestemata ceea de Fata Pădurii a prefăcut-o și pe ea în apă. Strânge Pinte pumnii și zice:

- De te-aș prinde, hăi Fata Pădurii, tăta-tă te-aș face nimică! Merge el și mai departe și cum s-apropie de Piatra Șoimului vede că de-acolo, de către Giulești, din Poiana lui Ștefan - c-acolo-i grădina Fetei Pădurii - se ridică niște nori negri și grei și se pornește-un vânt mare. Era Fata Pădurii, care sufla către Pinte. Era mânioasă și pe el că nici el n-a vrut s-o ia de nevastă. Acum venea Fata Pădurii cu mânie mare, să-l sperie. Sufla către el nori negri, îmburda păduri întregi de fagi și de stejari, doar-doar s-a speria Pinte și a lua-o de nevastă. El se făcea că nu bagă de samă; urca încet spre Piatra Șoimului, unde vedea în sus de tot o gură mică de peșteră.

Începe ploaia, ropot. Pinte, să nu-l ude, fuge în vale și-și cată adăpost sub o stâncă. Abia că s-a ascuns Pinte sub piatră, vine furtuna, tunete și trăznete. Dar Pinte nu se teme. Își scoate frunza și zice mai departe din frunză, să vadă Fata Pădurii că nu-i pasă de ea. Pinte Viteazul nu se temea de nimeni, numai de Dumnezeu.

De la Petru Drimuș din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Casa lui Pinte Viteazul de sub Piatra Sălășâmului

Povestea asta mi-a povestit-o mie Tite Gheorghe lui Vile din Săpânța, care pe-atunci avea 57 de ani. Zicea că în copilărie îi povestise tatăl său că, pe când era încă fecior, i-a istorisit un moș din Oaș că, pe vremea când el era pruncotan, i-a spus baba cea din Vișc - care era vrăjitoarea satului și era bătrână, de vreo 75 de ani - că, pe când era de 18 ani i-a fost socăciță lui Pinte Viteazu și a locuit cu el doisprezece ani sub Piatra Sălășâmului - că acolo era de fapt casa cea adevărată a Pintii, nu cum povestesc babele de prin alte sate.

Și vrăjitoarea din Vișc i-a povestit așa:

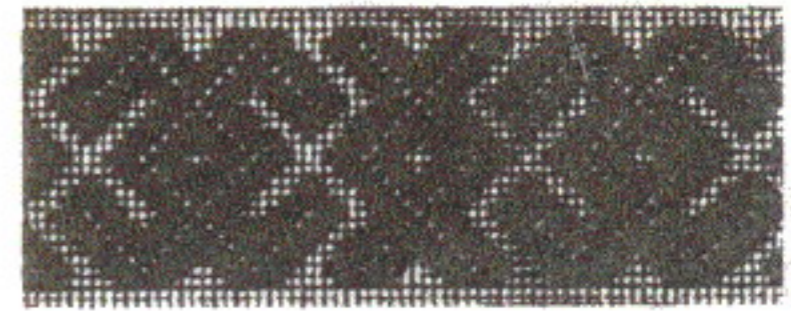
Când era ea tânără, de optsprezece ani, s-a credințit cu un fecior din Vișc. Și într-o zi, cum era dusă în deal la fân, vede cum coboară Pinte cu cei doisprezece haiduci. S-a speriat, a vrut să fugă, dar n-a putut, că ei au prins-o. A strigat, dar haiducii i-au astupat gura, au legat-o. Au poftit-o să meargă cu ei și să le fie socăciță. Ea, nu și nu! Ei apoi nu mult au întrebat-o. A apucat-o unul din ei în spate, ca pe un sac și a tot dus-o, până la Piatra Sălășâmului. Acolo era casa lor de hodină.

*Îi rău când pui două marhă la jug
Și una trage într-o lăture,
Alta în altă lăture.*

Și vă scriu așa frumos,
Să știți că sunt sănătos.
Merișor cu mere coapte
V-am visat pe toți azi-noapte
Că stăteați la capul meu
Și tot îmi oftați din greu
Iară când eu m-am trezit
Pe nimeni nu am văzut
Și-am rămas încremenit
Și de-atunci m-am bolnăvit
Și foarte greu am trăit.
Departa și pus pe gânduri
Vă compun aceste rânduri
Și din ele veți afla
Care este viața mea.

Colecția ION VANCEA, Vadu Izei
De la Ileana Grigor, 52 ani, 1978.

De haiducie

1827.

Duce-m-aș că largă-i lumea,
Numa să-nfrunza pădurea.
Duce-m-aș că larg îi codru
Bine c-o-nfrunzită și-i modru.
În pădure când mă bag
Tăte crângile mă trag
Și de haine și de cap
Numa să mă fac pribag.
Vai, săracu pribagu,
Cu greu își duce traiu:
Frunza-n codru s-o mișcat -
El crede că l-o-mpușcat,
Frunza-n codru când se mișcă
El crede că îl împușcă.
Rădăcina fagului -
Leagănul pribagului.

Colecția ION VANCEA, Hoteni
De la Gheorghe Hotea, 46 ani, 1978.

1828.

Horea voinicului

Voinicel de codru verde
Ziua-n codri deși se pterde,
Noaptea iese-n drumu mare
Cu pușca la preumblare
Și cu plumbdii de vânzare
Pântru ciocoiu cel mare.
Voinicel de verde codru
Să te-arăți în sat nu-i modru
Că te-așteaptă ciocoiu
Să-ț rătunzască capu.
Da' tu șezi în codru verde
Unde nime nu te vede,

Șezi cu brazii și ponoru
 Și îți petreci singur doru
 Că nu vre să te asculte
 Că-i de la neveste multe,
 Nici nu vre, nici nu te lasă
 Că-i de la fete frumoasă.
 Stai în codru și gândești
 La ce crâșmă să pomești:
 La crâșmuța ce din vale
 Zinu-i bun, măsura-i mare,
 Crâșmărița-i hădă tare;
 La crâșmuța ce din deal
 Zinu-i rău, măsura-i mică,
 Crâșmărița-i frumușică -
 Voinicel de codru verde
 În sus câtă deal se pterde.

Colecția ION VANCEA, Sarasău.
 De la Maria Boja, 72 ani, 1972.

1829.

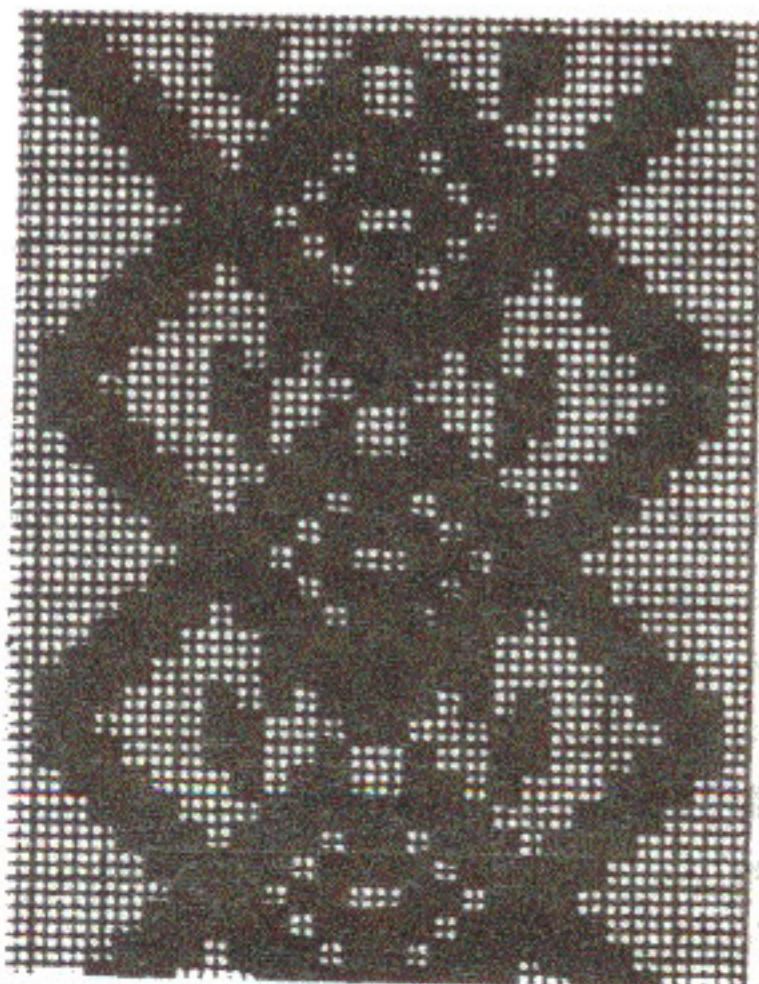
Foaie verde de negară,
 De negară, de săcară,
 Dunăre, apă vioară,
 Face-te-ai neagră cerneală
 Să te pun în călimară,
 Să te scriu pe hârtioară
 S-o trimet la maica-n țară
 Să-mi dea bani de cheltuială
 Și haine de primeneală
 Și-un cal bun de călărie
 Ca să plec în haiducie,
 Ce-oi câștiga să-ți dau ție:
 De-oi câștiga poli de-argint
 Să ți-i dau să-i pui la gât,
 De-oi câștiga cai și boi
 Să-i împărțim amândoi.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
 De la Anuța Iuga, 58 ani, 1969.

1830.

De m-oi duce-n pribegie
 Nu-m da, Doamne, zina mie,
 Dă-o mării și tatii -
 Nu m-o știut stăpâni.

Colecția GEORGETA MARIA IUGA, Borșa.
 De la Ileana Danci, 47 ani, 1981.

Aveau acolo, sub Piatră, pusă pe o masă de piatră, în mijlocul casei de piatră, o grămadă mare de bani. Către banii ceia, în fiecare zi aduceau haiducii alți și alți bani iară, aur, argint, pietre scumpe, verigi, cercei și câte și mai câte. De la o vreme, comorile astea n-au mai încăput în casă. Pinteia și haiducii s-au sfătuit să le ascundă undeva. Au ales cele mai mari scumpeturi și pe acestea le-au lăsat pe masă. Apoi au luat o curea lată feciorească, cu șapte cătărâmi, și cătărâmile le-au încheiat, să se facă cureaua ca un coș mare. Au pus-o în mijlocul mesei. Au umplut-o apoi cu cele mai mari scumpeturi de bani. În cele patru colțuri ale mesei au așezat patru căldări mai mici, toate umplute. Și ca să nu se atingă nimeni de ele, au prins un șarpe foarte mare și l-au legat de coadă deasupra banilor. L-au atârnat cu capu-n jos, ca să păzească banii; și pe cine s-a atinge de bani, să-l muște ca să moară. Apoi au mai umplut alte șapte căldări mai mici de bani, le-au scos din casă, au săpat șapte gropi în jurul Pietrei Sălășâmului, au băgat căldările în pământ, le-au astupat adânc cu lut, cu pietre, cu ce-au putut, să nu le găsească nimeni. Dar pentru ca ei să le poată găsi oricând, au întins împrejurul Pietrei Sălășâmului o ață și în dreptul fiecărei căldări au făcut câte un nod. Dar încă tot le-au rămas mulți, mulți bani. S-au dus atunci cu banii aceia și prin alte locuri, cum îi și în hotarul Ronei de Jos și între Lunca; este și acolo o comoară de-a lui Pinteia. La Bârsana, sus în vârful Comoara, mai sunt bani de-ai lui Pinteia. Și cine știe încă în câte alte locuri. În Țara Oașului a mai ascuns mulți bani. Doisprezece ani cât a stat socăciță la Pinteia, vara a avut mereu mâncare bughetă: oi, capre, boi, porci, ce lua ei de la bogătași, din cirezile și turmele de pe dealuri. Dar iarna răbdau de foame. Aveau bani, dar ce folos, că nu-i puteau mânca.

De la o vreme, jendarii, bocotanii și cotunele împărătești într-atâta s-au pus pe Pinteia și pe ortacii lui că n-au mai avut scăpare și rând pe rând pe toți i-au omorât, până-a rămas un singur ortac de-al lui Pinteia. Acela, de spaimă, ca să nu fie prins ca ceilalți, i-a spus socăciței:

- Du-te, socăciță, încotro îi vrea, că și eu oi pleca de-aici!

I-a dat bani cât a putut ea duce. Și a venit baba acasă, la Vișc.

Ultimul haiduc și-a luat și el bani de aur cât a biruit, apoi a-nchis casa de sub Piatra Sălășâmului, i-a pus deasupra lespezi mari de piatră, apoi pământ, să nu-i găsească nimeni de-acum intrarea, și s-a dus și el în lume.

Așa i-a povestit baba vrăjitoare din Vișc moșului acela din Oaș, când era pruncotan. El s-a gândit atunci să vie până-n hotarul Săpânței, să cate Piatra Sălășâmului. Cum vine el, găsește pe Dosul Săpânței trei oameni: pe tata lui Tite a Vilii, pe tata lui Pop Dumitru Toduț și pe Șulem, care ciopleau lemne pentru casă. I-a întrebat pe ei pe unde-i Piatra Sălășâmului, că sub aceea sunt ascunși bani mulți.

Atunci s-au înhăitât tuspătru: oșanul și cei trei săpânțeni și s-au dus drept la Piatră. Dar cum au ajuns acolo, au văzut împrejurul ei șapte gropi săpate proaspăt și un foc mare, pe care se frigea un berbec. Erau acolo șapte căldări goale. Cum împrejurul focului nu era nimeni, i-au întrebat pe păcurarii care-și pășteau pe-acolo oile, nu departe, cine-a umblat pe-aici? Păcurarii le-au răspuns așa: că din Baia Mare au venit amu-s trei zile șapte băieși călare și i-au întrebat pe ei că unde-i Piatra Sălășâmului. Ei le-au arătat. Atunci băieșii s-au așezat și au făcut foc mare, au cumpărat de la ciobani un berbec gras, lapte, brânză, să aibă ce mânca. Trei zile au tot săpat și-au tot cătat pe-aici, nu știu ce. Numai azi dimineată - au zis ciobanii - au plecat băieșii pe cai călare, tot în fugă. De bună sama băieșii au fost găsit comoara lui Pinteia, în cele șapte căldări, și au fugit cu ea. Până atunci era în jurul Pietrei o ață legată, pe care erau șapte noduri; în dreptul nodurilor

După morți nu-i bine a plânge,
 Pântru morți trebe a se ruga.

au săpat ei până ce-au găsit
căldările și au fugit cu banii.
Dar cine ar săpa mai adânc sub
Piatra Sălășâmului ar găsi
comoara cea mare a lui Pinteș;
adică masa de piatră pe care este
pusă cureaua cea lată legată cu
șapte cătărâmi și în colțuri cele
patru căldări pline, ca și cureaua,
cu bani de aur și alte scumpeturi.
Dar și șarpele-i acolo legat și
păzește banii. Și cine-a pune
mâna pe bani, nu iese viu
de-acolo.

- Apoi eu încă m-am
dus la Rona de Jos, zicea
Tite Gheorghe. Cu niște
prieteni, să săpăm și să cătăm
banii lui Pinteș, pe vârful
Măgurii, care-i hotar între
Rona de Jos și Lunca. Am
săpat două zile, dar n-am
găsit nimic. Și știți de ce?
Eram treisprezece inși!

Culeasă în 1927

Pivnița lui Pinteș din Prilog

Pinteș Viteazul a avut o pivniță în Varheghi, un deal mare între satul
Prilog și Remetea Oașului, pe locul unde astăzi e grădina și via lui
Nistor Vasile, agricultor.

Acolo și-a ascuns Pinteș douăsprezece butoaie de bani, dar a pus de
pază niște duhuri rele, ca nici un om pemintean să nu fie în stare să
ieie banii prilojeni.

Auzind, vreo doisprezece bărbați din Prilog, vestea asta, s-au adunat să-și
încerce ei împreună norocul cu banii. Au și plecat îndată, cu unelte, și
s-au pus să sape gura pivniței, s-o destupe. Au lucrat bine, nu le-a fost
greu, au săpat ușor - erau bărbați voinici -, dar când au dat de ușa
pivniței, o ușă de stejar, duhul care păzea ușa li s-a arătat; le-a luat
puterile la toți bărbații și n-au putut deschide ușa pivniței. Așa că n-au
luat banii din pivnița lui Pinteș, au rămas acolo banii până azi.

De la Vasile Boboi, 76 ani, 1953, Prilog

Banii Pintii din peștera de la Racșa

În peștera lui Pinteș Viteazu, de pe vârful care astăzi se numește
Eminescu, o femeie din Racșa a găsit un butoi cu bani. Femeia,
curajoasă, a intrat în peșteră, și cu toate că a văzut că stă de pază lângă
bani un moșuț cărunt și mic, duhul rău, ea a luat totuși o zădie plină
de bani din butoi și s-a dus cu ei acasă la Racșa.

Dar noaptea a venit moșuțul cel mic după bani. A intrat în casă prin
ușa încuiată, ca un duh rău, a luat de la femeie toți banii, i-a dus înapoi
și i-a pus la loc în butoi.

De atunci mulți au mai căutat banii lui Pinteș din Peșteră, dar n-a mai
găsit nimeni nici un ban. Și nici pe moșneguț nimeni nu l-a mai văzut.

De la Vasile Prodan, Racșa, 1958

*Se zice că, dacă plângi după morți,
Se udă pe pticioare cu lacrimi
Și trec greu în lumea de dincolo.*

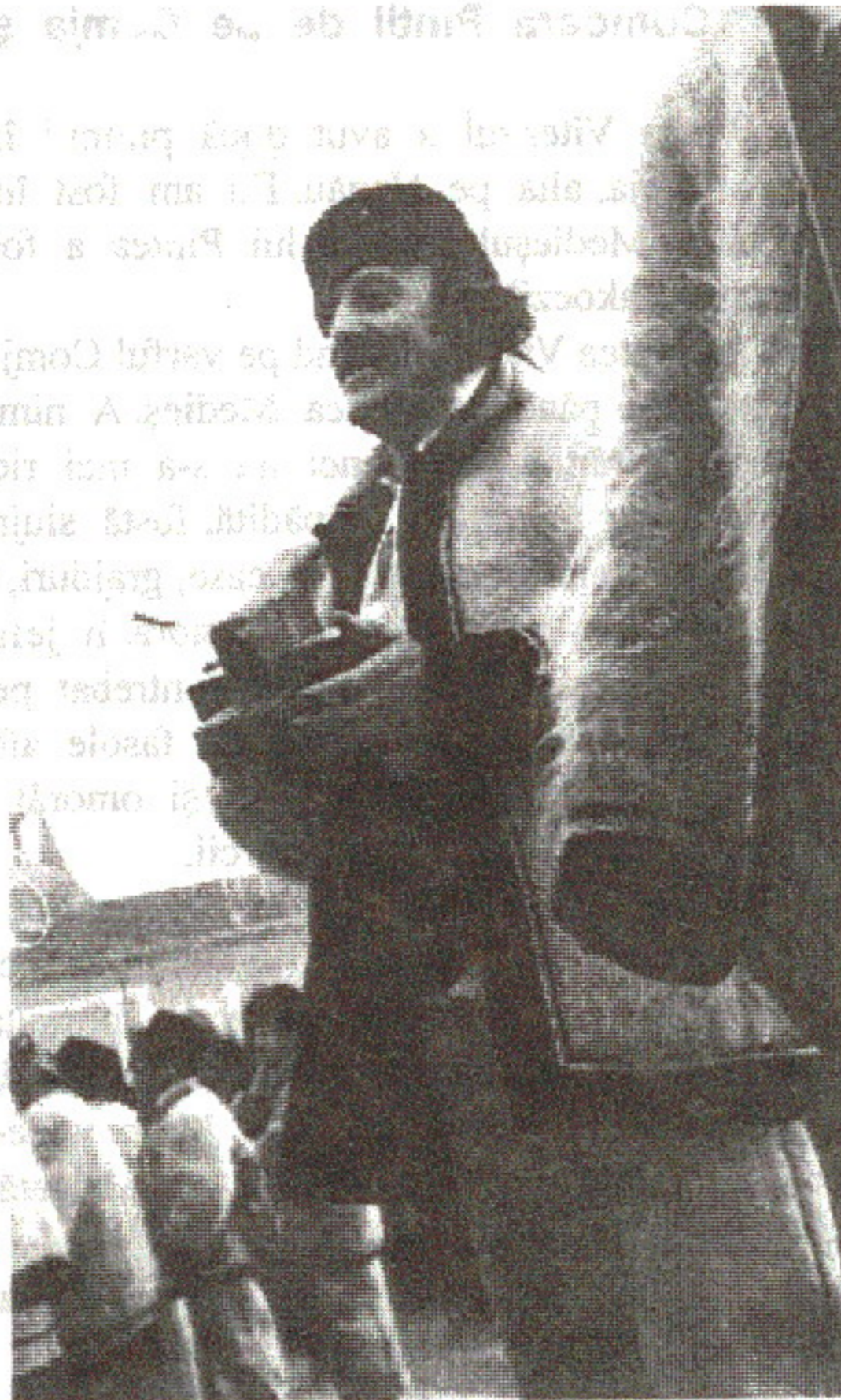

Foto: Ioan Nădișan - Pătru Godja Pupăză,
meșterul din Valea Stejarului

1831.

Morții tăi, sătuțu meu,
Largu ești și nu-ncap eu.
Altu face rău, nu bine
Și din sat nu-l scoate nime,
Altu fură și omoară
Și din sat nu-l scoate-afară,
Da' bdirău blăstămat
Cu jândarii-o ținut sfat

Ca să mă scoată din sat.
Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968.

1832.

Cât-ii vara de frumoasă
Nu prinsei picior la coasă
Făr' pe mândra de frumoasă
Și cătam umbra de bună
Și pe mândra de neună -
Unde-a hi huciu mai des,
Haida să te huciuiesc.
Să mă văd în codru verde
Cu vițelul de ureche,
În mijlocu codrului
Cu mama vițelului.

Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Ioan Buda, 65 ani, 1969.

1833.

Horea contrabandistului

Ține, Doamne, granița
Să treacă contrabanda
C-oi tré și eu cu mândra.
Ține, Doamne, malu Tisii
Să treacă contrabandistii.
De-ar si granița ș-amu
Aș lăsa colectivul
Și nu m-ar afla altu:
Granița-i tare păzită
Și rămân îndăginită.

Colecția ION VANCEA, Hoteni.
De la Ioan Vișovan, 1976.

1834.

Pe sub poala pădurii
Mă prinseră jândarii,
Doi mă leagă, doi mă-ntreabă:
- Ce-ai făcut cu turma-ntreagă?
- O fost târgu la Turda
Ș-am vândut tătă turma.
- Da' cu banii ce-ai făcut?
- Cu mândrele i-am băut.
- Da' cu banii ce-ai lucrat?
- Cu mândrele i-am prădat.

Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Ion Buda, 56 ani, 1970.

1835.

Când eram de doi-tri ai
Furam boi și furam cai,

Furam calu sasului
Din funduțu grajdului,
Sasu mă căta pe vale -
Eu treceam pe cal călare,
Sasu mă căta pe luncă -
Eu numărăm banii-n pungă.

Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Ion Buda, 56 ani, 1970.

Satirice, altele

1836.

N-am băut de când sunt eu
Să nu știu de capu meu,
Dumnezeu meu cel bun,
Du-mă-acasă că-s nebun.
Cine vré ca să mă bată
Ștrângă-ș neamurile-odată
Și vie ca să mă bată:
Eu cuțitu când îl scot
Pe tăț i-am făcut potop.
Mie nu-m trebe cuțit

Hie la ce amărât
Fără-un par, hăt tărișor,
Câte la un bdiēt de om.
Colecția MIRCEA RADU, Ungureni.
De la Ion Buda, 56 ani, 1970.

1837.

Foicică foi ș-un fir
Stau în loc și tot mă mir
Că bună ursită-avui,
La icoană să mi-o pui
Că din sărac leșinat
Ajunsei putred bogat:
Văz bine, nici la un sac
Viața n-am să-i dau de leac,
Da' cu doi, nu c-o desagă,
Ce te faci, omule dragă?

Colecția ION VANCEA, Vadu Izei
De la Ileana Grigor, 52 ani, 1978.

1838.

Ce te ții, bade, măreț,
Știu că n-ai șesuri domnești,
Nici casă cu ferești verzi,
Nici casă cu târnaț,
Nici pre multe mândre-n sat.
Și ce te ții gazdă mare -
Nu ești gazdă, numa-ț pare:
Eu la gazde-am văzut boi
Și staulele cu oi -
Nu, bade, ca și la voi.

Comoara Pintii de pe Comja și cea de pe Hagău

Cică Pinte Viteazul a avut două pimniți în hotarul Racșei: una pe vârful Comja, alta pe Hagău. Eu am fost în amândouă pimnițile, demult. Și cetatea Medieșului tot a lui Pinte a fost, primită de la Racolța (Francisc Rakoczi).

Într-o zi, Pinte Viteazul, stând pe vârful Comja, a luat un butuc mare, un lemn, și l-a aruncat până la cetatea Medieș. A nimerit turnul cel mare al cetății, de l-a și dărâmat. De atunci nu s-a mai ridicat încă o dată turnul acela. Pe Pinte l-a vândut o prăpădită, fostă slujnică la un boier. Ea a primit apoi de la boier moșie mare, case, grajduri, tot ce-i trebuia. Pinte Viteazul pe bogătani îi omora, îi jefuia de bani, iar banii, o parte, îi dădea la săraci. Curva atâta l-a-ntrebat pe Pinte până ce el i-a spus în ce-i stă moartea: trei boabe de fasole albă, trei de grâu de primăvară - cu care, de fapt, după aceea l-au și omorât. Această putere i-a dat-o lui o babă căreia el i-a păscut porcii.

Pimnița cea de pe Comja a avut la mijloc o masă de piatră, iar pe de lături lăiți de piatră, pe care ședea Pinte cu ortacii săi. Și eu am fost de multe ori acolo. În vremea aceea pimnița avea ușă de fier. Acum pimnița nu se mai găsește, nimeni nu i-a dat de urmă, de mult. Pe Pinte l-au îngropat în Baia Mare, unde-l mai poți vedea și astăzi, așa cum a fost. Iară săcurea lui este băgată într-o piatră, împlântată-n ea, și-n fiecare an iese afară din stânca aceea cam de un deget. Când securea va ieși afară de tot, atunci va învia Pinte din morți și va băga iară groaza în boieri.

De la nevasta lui Ion Rusu, cioban din Racșa; Viile Medieș, 1958

Pinte și fetele din Vad

Eu v-am mai zis de la-nceput că Pinte a fost năzdrăvan. El n-avea moarte, numai subsuoara stângă. V-oi spune și cum i-a venit moartea, dar mai întâi ascultați:

(Zi)ce că într-o vreme, tare i-a venit Pintii dor de fete. S-a gândit să meargă până la fetele din Vad, că ș-a fost găsită el acolo una tare frumoasă. Așa că, într-o seară, s-a scoborât în vale, singur, fără ortaci. S-a dus drept la casa unde știa că-i șezătoare.

S-a oprit mai întâi sub fereastră. S-a uitat înăuntru. N-a văzut decât fete. Nici un fecior nu era de față, dintre drăguții lor. Fetele, supărate că nu-s feciori în șezătoare, se sfătuiesc între ele cum să-i aducă. Una, mai pricepută, zice:

- Știu eu ceva vrăji de adus feciorii la casă!
- Noa, hai, vrăjește! zic fetele.
- Tu pe care-l vrei?
- Dar tu, pe care?

Fiecare fată și-a spus drăguțul pe care-l dorește. Atunci cea pricepută le-a zis:
- Țineți-vă, toate, caierele. Eu voi îndruga întors, adică nu din fundul caierului, ci din vârf.

Fetele fac cum le-a zis. Cum îndrugă fata pricepută, celelalte întrebă:

- Ce torci? Ce torci?

Fata le răspunde:

- Nu torc, nu torc, Feciori aduc!
- Îndrug, îndrug, Pe cine să-ți aduc?

Fetele răspund fiecare:

- Pe Pinte să-l aduci,
- Pe Pinte să-l aduci!

Celelalte spun numele drăguților lor.

Din c.....

Nu poți face zdici

Și și pute.

Pintea râde când își aude, primul, numele, dar nu zice nimic, stă mai departe sub fereastră și ascultă de-acolo cum vrăjește fata. Apoi se mai adună sub fereastră și alți feciori, stau acolo lângă Pintea și râd și ei de fete când le văd ce fac, pe fereastră. Văd cum fetele învățesc firul îndrugat, roată, pe o sită. Apoi două fete s-așază în mijlocul casei, cu picioarele depărtate și tot aruncă sita sau ciurul de la una la alta, printre picioare, îl hurducă, înainte și înapoi și zic așa:

De n-a zini Pintea	Purecii de pe români,
A crăpa;	Păduchii de pe țigani,
De n-or zini feciorii,	Stelnițele de pe jidani -
Or crăpa.	Toate să-i mănânce,
În opinci -	Loc să nu-și găsească
Furnici,	Fără să pornească.
În obiele -	De-s în lume -
Bube rele,	Să zie pe funie,
Pân cioareci -	De-s în țară -
Șoareci,	Să zie p-afară
Pân gate -	La noi în ia' sară.
Pureci.	

Feciorii stau și râd lângă fereastră. Fetele nu știu nimica. Și văzând că tot nu se deschide ușa să vie vreun fecior, rămân tare năcăjite. Fac apoi vraja mai departe: deapănă așa ce au îndrugat-o, de pe sită, ș-o-nvârtesc pe doi coceni de porumb. Leagă cocenii de clanța ușii; pun lângă coceni o fată cu o mătură, apoi alta, tot cu mătură, apoi a treia fată cu altă mătură. Fiecare cu mătura ei bate cocenii și, în același timp, zic vraja:

De ești în pat, măi Pinte,	Pân gate -
Te scoală pe dată.	Pureci.
În opinci -	Purecii de pe români,
Furnici,	Păduchii de pe țigani,
În obiele -	Stelnițele de pe jidani -
Bube rele,	Toate să te mănânce!
Pân cioareci -	Până nu-i porni
Șoareci,	Loc nu ți-i găsi.

După drăguța lui Pintea vrăjește alta, pentru drăguțul ei, apoi alta și alta, până vrăjesc toate.

Feciorii, afară, râd și se sfătuiesc să nu intre, s-aștepte, s-asculte mai departe.

Cum tot nu vin feciorii nici acuma, fetele mai fac și alte vrăji.

Aduc nouă pietricele, fiecare fată și alege o pietricică și-i pune numele drăguțului. Bagă, apoi, pietricelele-n foc, să ardă, când îi mai mare para.

Le lasă, să se frigă feciorii pe jăratec. Apoi fiecare fată își face udul într-o oală și în ea trag fiecare pietricică; apoi pun oala pe foc, să fiarbă acolo; așa să fiarbă feciorii până nu vin la ele.

Cum feciorii, de la o vreme, nu mai pot de răs, intră-n casă și zic:

- V-am văzut, fetelor, ce vrăji ne-ați făcut! Tot am ascultat sub fereastră, să vedem câte mai știți voi. Fetele:

- Nu-i drept, mințiți!

Foto: Ioan Nădișan - Bătrân din Țara Chioarului

*Decât să rătăcească lumea de mine,
Mai bine să rătăcească de alții.*

Eu la gazde-am văzut cai,
Coșuri pline de mălai -
Tu, bade, de-acelea n-ai.

Colecția ION VANCEA, Sârbi
De la Vasile Dunca, 88 ani, 1976.

1839.

Bătrânețele m-apasă
Margând de la câjmă-acasă,
Bătrânețele m-ajung
Mărgând de la câjmă-n drum.

Colecția ION VANCEA, Sârbi
De la Vasile Dunca, 88 ani, 1976.

1840.

Mărta-m-aș să nu șad
Numa câmpu să nu-l văd,
Câmpu să-l vadă bărbatu -
Eu să șad, să-mi aștern patu,
Să pun oglinda-n fereastă
Să văd cum oi si nevastă.

Colecția GEORGETA MARIA IUGA, Borșa
De la Ileana Danci, 47 ani, 1981.

1841.

Ș-a mé mândră, bată-o-amaru,
Toarce fusu ca și paru,
Țese pânza ca leasa
Și deasă ca vranița:
Când o pui pe lângă ptele
Îi ca leasa de nuiete.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1842.

Am o mândră ca ș-o cruce
Și la lucru n-o pot duce:
Dimineața-i rouă mare
Și se udă la picioare.

Colecția ILIE GHERHEȘ, Petrova.

1842.

Mândruluț de bocotan,
Du-te-n butin pe un an
Și-ț ie gubă și suman,
Îți ie gubă și curé
Ș-apoi după tine-oi mé.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus
De la Anuța Iuga, 40 ani, 1979.

1843.

Nu te ține, mândruț, tare
Că soarele nu răsare
Din vârșuțu căsii tale,
Da' răsare după deal -
Tu te mărești în zadar.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus
De la Anuța Iuga, 40 ani, 1979.

1844.

U-iu-iu pe dealu gol
Că mireasa n-are țol,
Da' i-a face mirele
Când a tunde cânile,
Când l-a tunde apăsât
Să-i facă țolu mai lat.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1845.

Horincă verde-am băut,
Bat am fost, mi s-o șazut,
Horincă verde-oi mai bé,
Bat oi si, mi s-a ședé.
Morții tăi, uiagă plină
Cum m-ai așezat în tină,
Morții tăi, uiagă goală,
Hai din tină și mă scoală.

Colecția ION VANCEA, Ferrești
De la Anuța Oanță, 23 ani, 1976.

1846.

Băutor mi-i numele
Pe la tâte crâșmele;
Când din crâșmă nu ies bine,
Hai crâșmaru după mine:
- Lasă guba, măi jupâne,
C-ai băut cu mândra bine,
Ai băut și n-ai plătit,
Crâșma me mi-ai săracit!

- Lasă, hangiule, lasă
Că-ț aduc vaca de-acasă
Și ț-o lăs aicea ție
Să m-achit de datorie
Cum am băut cu Mărie.

Colecția ION VANCEA, Sârbi.
De la Vasile Dunca, 88 ani, 1976.

1847.

Mărs-o mândra la Vișeu
Să-ș cumpere ticlăzău,
Ticlăzău nu ș-o aflat -
Pudăr roșu ș-o luat
Ș-atâta s-o pudărit
Până tătă-o albăstrit.

Colecția DUMITRU IUGA, Săliștea de Sus.
De la Dumitru Iuga, 58 ani, 1968

1848.

Mere mândra la cămară
La oala cu rumineală,
Mere mâța după ié
Să se ruminea și ié:
- Du-te, mătă, -n sărăcie,

Feciorii:

- Ba-i drept!

Se tot sfădesc, apoi se sărută, se-mpacă, fiecare fecior cu drăguța lui în brațe.
Și Pinteia și-a ales-o pe aceea care-l aștepta pe el. Era frumoasă tare.
Apoi, fetele s-au apucat de horit:

Ce zii, bade, târzior,
Ori ai alta mai cu dor?
De ai alta, spune drept,
Sările să nu te-aștept.
Mândrior, sir de bujor,

N-ai zinit că ț-o fost dor
C-ai zinit
Că te-am vrăjit
Cu apa dintr-un izvor -
Nu ț-oi spune nici să mor.

Tinerii s-au apucat și de alte tot felul de jocuri. Au jucat "fântâna":
Un fecior s-așează de "primar" lângă ușă, pe un scaun. Începe a se văieta:

- Am căzut în fântână! Hai, tu Mărie, și mă scoate de-aici c-amu mă-nec!
Atunci vine Mărie, drăguța lui, îl sărută și-l scapă. S-așează fata apoi în locul lui:
- Ajutor, ajutor! Scoate-mă, Mitrule, că mă-nec!

Vine feciorul și-o sărută, "o scoate". Apoi stă el în locul ei. Și așa, toate fetele și feciorii.

Tare mult i-a plăcut Pintii la șezătoare. De bună samă că fetele l-au vrăjit că de-atunci în toate serile venea în șezătoare.

De la Petru Drimuș din Vad, cioban de pe Piatra Tisei, 1926

Colecția MIHAI CANCIOVICI

Legendă despre Pinteia

Am auzit povestind că el s-o născut în Măgoaja, într-o comună Măgoaja. Ș-o venit aicea, ș-o fost servitor la un cetățean, aicea în Budești. Și cât o fi fost el servitor, adică argat, o fost el argat și povestea-i că nu i-o convenit de argat acoalea și s-o dus. Și casa o fost până acum câțiva ani, o fost până o demolat-o aici.

Ș-o plecat, s-o dus și s-o făcut haiduc. O strâns mai mulți pretini pe lângă el ș-o haiducit p-aicea. Aicea o avut el fogădău Pintii, cum îi spune ș-acuma. P-acolo o petrecut el viața multă vreme. Și o trimis el p-argații lui, cum am auzit eu de la ceilalți bătrâni, la Baia Mare, s-aducă mâncare, pâine și sare. Și ăștia or zis că nu or merge, ș-o plecat el. Ș-o mers până-n Baia Mare, ș-acolo l-o așteptat, cum o fost atuncea, un fel de jândarmi. Ș-atuncea i-o spus lu Pinteia:

- Predă-te!

El o fost fermecat, de cine nu știu, pe el n-o putut să-l prindă în nici un fel, decât când l-o trădat pretinii lui. O spus că c-un glonț de-argint și cu ceva grâu sfânt. Asta l-o fi împușcat pe Pinteia.

El o adus o piatră de moară din Baia Sprie și până-ntre Tăuț și Baia Mare. Ș-acuma-i acolo piatra aceia. El o adus-o în băltag. O fost om harnic. O luat un băltag de-a umăr ș-o dus-o până-acolo. Pe urmă el o decedat, o murit. Pretinii lui o plecat care încotro, n-o mai fost conducătoru lor, l-o-mpușcat pe Pinteia.

Cămașa lui este aici în biserică-n Budești. Atâta pot să spun. Spune c-o avut el aicea, la Gutâi, o avut ceva pivniță, unde-o avut el bani acolo. Și spunea bătrânii la noi că i-a văzut arzând la Paști, la sărbători; arzând banii. Io nu i-am văzut, am auzit de la ăștilalți bătrâni. Pinteia era un om harnic și purta la el pistoale. O fost un om foarte harnic, bine dezvoltat. Făcea bine cu săracii. Le dădea bani, le ducea diferite lucruri. Captura de la boierii care avea mari bogății și-mpărțea pe la săraci. Oamenii l-au iubit pe Pinteia. Mi-aduc aminte c-am fost

Cu aista om
Nu te poți porni la drum.